

Lawyers' Rights Watch Canada

Adana, Amsterdam, Ankara, Athens, Barcelona, Berlin, Brussels, Dhaka, Dusseldorf, Frankfurt, Geneva, The Hague, Hamburg, Islamabad, Istanbul, Izmir, Lahore, London, Lyon, Madrid, Manila, Milan, Montpellier, Multan, Nantes, New York, Nuremberg, Paris, Rawalpindi, Rome, Sydney, Toronto, Vancouver, Venice, Yaoundé,

ONBİRİNCİ TEHLİKE ALTINDAKİ AVUKATLAR GÜNÜ

24 Ocak 2021 - AZERBAYCAN:

Azerbaycanlı avukatların korunması için mücadele çağrısı

Tehlikede Altındaki Avukatlar Günü, her yıl 24 Ocak günü düzenlenmektedir.

24 Ocak 1977 günü, 4 sendika avukatı ve bir ofis çalışanı İspanya Madrid'te bulunan bürolarında sadece mesleklerini ifa ettikleri için katledildiler. Katillerden biri, sorgu hakiminin tutuksuz yargılama kararının akabinde, henüz duruşma başlamadan önce firar etti. Bir diğer katil ise 193 yıl hüküm giydi, şartlı tahliye edilmişken kaçtı ve hala kaçak durumda. Aynı hükme çarptırılan üçüncü katil zanlısı da şartlı tahliye kararından sonra yurtdışına kaçtı ancak Brezilya tarafından iade edildi ve yakın zamanda tahliye edildi. 63 yıl hapis cezasına çarptırılan dördüncü katil zanlısı ise hapisanede öldü. Katil zanlılarının tamamı aşırı sağ partilerde örgütlüydü.

Bu yıl, 24 Ocak 2021 tarihinde Tehlikedeki Avukatlar Gününün on birincisini gerçekleştiriyoruz.

Önceki yıllarda Tehlikede'ki Avukatlar Günü; Çin, Filipinler, Honduras, İran, İspanya / Bask ülkesi, Kolombiya, Mısır, Pakistan ve Türkiye'ye adanmıştı.

Bu özel günde, düzenleyiciler dünyanın dört bir yanındaki meslektaşlarına;

- 1- Avukatlık mesleğini ifa ettikleri için tacize uğrayan, susturulan, baskı gören, tehdit edilen, zulme uğrayan, yargılanan, bazı ülkelerde işkence gören ve katledilen meslektaşları için farkındalık yaratmaları ve
- 2- Avukatların korunmasını sağlayabilecek yol ve yöntemlerin geliştirilmesi yahut bu tartışmaların ulusal düzeyde yürütülmesi çağrısını yöneltmektedir.

2021 TEHLİKE ALTINDAKİ AVUKATLAR GÜNÜ - AZERBAIJAN

Azerbaycan Demokratik Cumhuriyeti - Tehlike Altındaki Avukatlar:

1991 yılında bağımsızlığını kazandıktan sonra Azerbaycan, en önemli uluslararası ve Avrupa merkezli insan hakları sözleşmelerini onayladı. Ancak buna rağmen, Birleşmiş Milletler komiteleri, Avrupa Konseyi ve sivil toplum örgütleri tarafından, ülkede devam eden insan hakları ihlalleri, o tarihten bu yana rapor edilmektedir. Hak ihlallerinin mağdurlarını temsil eden, yahut gözaltında işkence ve kötü muamele karşısında ses çıkaran Azerbaycanlı avukatlar da ciddi hak ihlalleri ile karşı karşıya kalmaktadır.

Yeni bir yasal düzenleme ile avukatların mesleklerini ifa etmesinin önüne geçmek amacı ile yasama yetkisi suiistimal edilmektedir.

1 Ocak 2018 tarihi itibarıyla Hukuk Muhakemeleri Usul Kanunu, İdari Yargılama Usulü Kanunu ve Avukatlar ve Avukatlık Faaliyetleri Hakkında Kanunda ([Law № 853-VQD](#); [Law № 854-VQD](#); [Law № 855-VQD](#)) yapılan değişiklikler yürürlüğe girdi. Azerbaycan Barosu'na (ABA) kayıtlı olmayan avukatlar ile stajyerlerin, avukatlık mesleğini ifa etmelerinin, örneğin mahkemelerde bulunmalarının ve gerçek kişileri temsil etmelerinin önüne geçildi. Gelinek noktada söz konusu bu yeni yasal düzenlemelerin, belirli avukatların ABA üyesi olmasını engellemek ve üye olanların ise üyeliklerini düşürmek için birer araç olarak kullanıldığı ortaya çıktı.

Söz konusu yasa tasarılarına dair kamuoyunda tartışmalar sürerken, bir grup insan hakları avukatı, ABA üyesi olmayan avukatların Azerbaycan mahkemelerindeki temsil yetkisini ortadan kaldırmayı amaçlayan bu yasa değişikliklerine karşı çıkmak amacıyla Avukatlar Grubu'nu (*Group of Practicing Lawyers, GPL*) kurdular.

2018 yılında grubun 9 üyesinden 8'i yazılı sınavı başarı ile tamamladı. Sözlü mülakat şeklinde yürütülen ikinci aşamada ise 607 adaydan 535'i mülakatı geçerken, GPL grubuna dahil olan avukatların tamamı elendi. GPL üyesi olup elenen avukatlar içerisinde beşi; Emin Abbasov, Asima Nasirli, Samed Rehimli, Ramil Suleymanov ve Turan Hajibeyli tanınmış insan hakları avukatlarıydı. Aynı zamanda bu avukatlar **ABA'ya ve Azerbaycan'daki insan hakları ihlallerine yönelik eleştirileri** ile bilinmekteydi.

Avrupalı ve Uluslararası Organizasyonlar tarafından gerçekleştirilen gözlemler ve raporlar:

Azerbaycan'ın bağımsızlığını takip eden yıllarda, Avrupalı ve uluslararası kurumlar ile sivil toplum örgütleri tarafından ülkedeki insan haklarının durumuna dair gelişmeleri izleme amacıyla düzenli araştırmalar gerçekleştirildi ve hükümete insan haklarının geliştirilmesine yönelik tavsiyelerde bulunuldu.

Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklamalar Çalışma Grubu'nun Azerbaycan ziyaretinin (29 Eylül 2017) akabinde yayınladığı raporunda, insan hakları savunucularının davalarını Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AİHM) taşıyan avukatların baro kaydının silindiği yahut çeşitli suçlamalarla tutuklandığı belirtilmiştir.

Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri Dunja Mijatovic, 11 Aralık 2019 tarihli raporunda, yetkilileri, ayırım gözetmeden herkesin, özgürlüğünden yoksun bırakıldığı ilk andan başlayarak kaliteli hukuki yardıma erişim hakkının güvence altına alınmasına yönelik acil önlem almaya çağırıştır. Mijatovic ayrıca; "Avrupa Konseyi standartları ile uyumlu bir adli yardım yasası düzenlenmeli ve tüm bireylerin hukuki yardım hakkını etkili şekilde kullanmaları güvence altına alınmalıdır." demiştir. Avukatların barodan kayıtlarının silinmesi ile sonuçlanan, yersiz gerekçelerle ve muğlak kriterlerle uygulanan disiplin yaptırımları, hala ciddi bir endişe konusudur. "Yakın zamanda barodan ihraç edilen ya da ruhsatları askıya alınan avukatların birçoğu politik anlamda *hassas* olarak kabul edilen davalar üzerinde çalışmakta idi. Bu tablo; disiplin prosedürlerinin, hassas davaları üstlenen avukatları cezalandırmanın bir aracı olarak kullanıldığını izlenimini uyandırmaktadır. Azerbaycan Barosu, avukatlara karşı yürütülen

disiplin süreçlerinin şeffaf ve adil olmasını sağlayacak şekilde usul güvencelerini güçlendirmelidir. Avukatların kamuoyunu ilgilendiren konularda görüşlerini ifade etme hakkının korunması da ayrıca önemlidir.”

AİHM'in 2020 Ekim tarihli Azerbaycan ülke raporu içeriğinde, Azerbaycan tarafından 2002 yılında onaylanan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) kapsamında yapılan ihlalleri sıralamıştır: insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele (md. 3), keyfi tutuklama (md. 5), adil yargılanma hakkı (md. 6/1), ifade özgürlüğü davaları (md. 10), toplanma ve örgütlenme özgürlüğü (md. 11), mülkiyet hakları (1 no'lu protokol md. 1), serbest seçim hakkı (1 no'lu protokol, md. 3).

İnsan Hakları İzleme Örgütü (Human Rights Watch), 2019 yılında Azerbaycan ile ilgili şu tespiti paylaşmıştır: “Azerbaycanlı yetkililer toplanma ve örgütlenme özgürlüğü ve ifade özgürlüğünü ciddi şekilde kısıtlamak suretiyle katı bir denetim uygulamaya devam etmektedir. Hükümet politik motivasyonlarla şekillenen suçlamalar nedeniyle tutuklu olan 50'nin üzerinde insan hakları savunucusunu, gazeteciyi, muhalif aktivisti, farklı dinsel inancı olan kişileri ve başka belirgin eleştirileri olan bireyleri serbest bırakmıştır. Ancak en az 30 kişinin haksız tutukluluğu devam etmekte ve hükümet hala düzenli olarak kendisine yönelik eleştirileri ve muhalif sesleri hedef almaya devam etmektedir. Gözaltında işkence ve kötü muamele, örgütlenme özgürlüğü, avukatların mesleki faaliyetlerine yersiz müdahale ve medya özgürlüğünün önüne geçen kısıtlamalar dahil olmak üzere diğer insan hakları sorunları da olduğu yerde durmaktadır.”

2019 yılında Uluslararası Barolar Birliği İnsan Hakları Enstitüsü (IBAHRI) Azerbaycan Barosu tarafından bir insan hakları avukatının cezalandırılmasını kınayan bir açık mektuba imzasını koymuştur: “Aşağıda imzası olan örgütler Azerbaycan Barosu'nun Humbatova'nın ve keyfi gerekçelerle barodan ihraç edilen tüm diğer insan hakları avukatlarının ruhsatlarını derhal iade etmeye ve Azerbaycan'da avukat mesleğinin bağımsızlığını baltalamak yerine korumaya çağırılmaktadır. Aynı zamanda Azerbaycan hükümetini avukatlık mesleğinin korunmasına yönelik olan Medeni Haklar ve Siyasi Haklar Uluslararası Sözleşmesi, AİHS ve [2020'de 30. yılı olan] Avukatların Rolü Hakkında BM Temel Prensipleri de dahil olmak üzere uluslararası standartlara uygun davranmaya davet ediyoruz.”

Hukuk Cemiyeti [Law Society] ve Avukatlar için Avukatlar [Lawyers for Lawyers] - 2020

Azerbaycan hakkında 2023 yılında gerçekleştirilecek olan Evrensel Dönemsel İncelemenin (UPR) hazırlığı kapsamında Avukatlar için Avukatlar örgütü ile İngiltere ve Wales Hukuk Cemiyeti bir ara dönem raporu kaleme almıştır. İlgili rapor içeriğinde, söz konusu kurumlar, Azerbaycan tarafından 2018 UPR sürecinde kabul edilmiş tavsiyeler içerisinde avukatların rolü ile ilgili olan düzenlemelerin ne ölçüde uygulanıp uygulanmadığını açıklamıştır. 2018 yılı UPR sürecinde Azerbaycan, avukatları hedef alan disiplin önlemleri ve adalete erişim hakkı da dahil olmak üzere temelde avukatların etkili şekilde korunmasına dahil dört tavsiyeyi kabul etmiştir. Rapor, Azerbaycan'ın avukatlarla ilgili bu dört tavsiye noktasında yeterince uygulamadığı sonucuna varmıştır.

Azerbaycanlı yetkililer, avukatların mesleki faaliyetlerini gözdağı, engelleme, taciz yahut uygunsuz bir müdahale olmaksızın ifa etmelerini yeterli olanağı yaratmayarak, avukatların haklarına saygı göstermek konusunda başarısız olmuştur. Bunun da ötesinde Azerbaycanlı yetkililer adil yargılanma hakkının tesisi ile her bir vatandaşın adalete ve kendi tercihi doğrultusunda hukuki yardıma erişimine yönelik esaslı adımları atmak noktasında başarısız olmuştur.

DİSİPLİN SORUŞTURMASI VE CEZA YARGILAMASI İLE TEHDİT EDİLEN YAHUT BU UYGULAMALARA MARUZ BIRAKILAN AVUKATLARIN DOSYALARI:

Azerbaycanlı yetkililer tarafından bağımsız avukatlara uygulanan zulüm ve karşı karşıya bırakıldıkları taciz, ceza yargılaması, barodan ihraç gibi uygulamalar son yıllarda yoğunlaşmıştır. Bu tür yaptırımlar ile söz konusu avukatların profili yüksek ve özellikle insan hakları ihlalleri ile ilişkili olan politik anlamda hassas davaları yürütebilme olanaklarını sınırlama amacı ile gündeme gelmektedir. ,

2020

Mr. Elchin Sadigov

26 Eylül 2020 tarihinde ABA Başkanlık Divanı bir karar alarak Elchin Sadigov`u mesleğini bağımsız yürütebilme hakkından mahrum bırakmıştır. Ve Sadigov`un Bakü`de kurulu 14 numaralı hukuk bürosuna otomatik olarak atamasını gerçekleştirip ilgili büronun gözetimi altına alınmasına karar vermiştir. (L'Observatoire des Avocats). (Konu ile ilgili röportaj için bkz: [Interview \(Eng\) Elchin Sadigov to Turan information agency](#))

Mr. Javad Javadov

9 Haziran 2020 tarihinde Av. Javad Javadov sosyal medyada müvekkili Kerim Süleymanlı`nın gözetiminde uğradığı kötü muamele ile ilgili bilgi paylaşımında bulunmuştur. Bu paylaşımın akabinde ABA, avukat Javadov hakkında uyarı cezası vermiştir. Javadov ilgili paylaşım öncesinde müvekkilini ziyaret etmiştir. Müvekkili Süleymanlı, Av. Javadov`u uğradığı kötü muamele ile ilgili bilgilendirmiş ve vücudundaki yaraları kendisine göstermiştir. Av. Javadov fotoğraf çekmiş ve akabinde bu fotoğrafları sosyal medyada paylaşmıştır. 11 Haziran 2020 tarihinde ABA bir basın açıklaması yayınlayarak bu tür bilgilerin dolaşıma sokulmasının ilgili olaylar hakkında kamuoyunda hatalı bir görüş oluşmasına yol açtığını ileri sürmüştür. Aynı açıklamada Av. Javadov`un bu fiili ile Avukatlar ve Avukatların Faaliyetleri Hakkında Kanun ile Avukatların Davranış Kurallarına Dair Yönetmeliği ihlal ettiği belirtilmiştir. (EHRAC Av. Javad Javadov`a karşı yürütülen disiplin sürecini belgelemiştir.)

2019

2019 yılında, hükümetle çok sıkı bağları olduğu düşünülen ABA, siyasal şiddet de içeren davalarda çalışan üç avukatın avukatlık ruhsatlarını iade etmiştir. Bu avukatların ruhsatları savcılık ofisinin şikayet dilekçesini ABA'ya sunduğu tarihten başlayarak 1 yıl boyunca askıya alınmıştır.

Mr. Nemat Kerimli (Disiplin cezaları).

7 Aralık 2019 tarihinde Nemat Kerimli ABA tarafından Başsavcılık Ofisi tarafından aleyhine bir şikayet yapıldığı konusunda bilgilendirilmiştir. Şikayet kapsamında, Av. Kerimli`nin bağımsız bir medya kuruluşu ile gerçekleştirdiği bir röportajda müvekkili Tofiq Yaqublu`nun Bakü Polisi tarafından işkence ve kötü muameleyle maruz bırakıldığı iddialarını tartışması nedeniyle disiplin cezasına çarptırılması talep etmektedir. ABA Başkanlık Divanı 26 Ağustos 2020 tarihli kararı ile ilgili şikayeti Av. Kerimli lehine reddetmiştir.

Av. Kerimli geçmişte birçok kez disiplin önlemlerine maruz bırakılmıştır. 21 Ekim 2019 tarihinde ABA Başkanlık Divanı Hapishane İdaresinin yaptığı bir başvuruyu değerlendirmeye almış ve Av. Kerimli`ye uyarı cezası vermiştir.

28 Nisan 2018 tarihinde ise ABA Av. Kerimli`nin ruhsatını bir yıllığına askıya almıştır. İlgili karar, Av. Kerimli`nin, Afghan Muktharlı`nın davası hakkında yaptığı kamusal açıklamalar üzerine, Başsavcılık Ofisi`nin gerçekleştirdiği şikayet üzerine alınmıştır. Av. Kerimli Azerbaycan`ın tanınan avukatlarından olup, özellikle siyasi karakteri ağır basan dosyaları üstlenmesi ile bilinmektedir.

Ms. Shahla Humbatova (Avukatlık ruhsatı askıya alındı , ihraç talebi beklemeye)

27 Kasım 2019 tarihinde ABA, eski bir müvekkilinin şikayeti ve ABA üyelik aidatlarını aylarca ödemediği iddiası ile Azerbaycanlı insan hakları avukatı Shahla Humbatova'nın ruhsatının askıya alınmasına karar verdi ve mahkemeden Av. Humbatova'nın barodan ihracını talep etti. Av. Humbatova müvekkilinin suçlamalarını reddetti ve ABA'nın uyguladığı yaptırımları ölçsüz ve insan hakları savunmanlığı karşısında misilleme amaçlı olarak değerlendirdi. 04 Mart 2020 tarihinde Shahla Humbatova ABD Dışişleri Bakanlığı tarafından Uluslararası Cesaretli Kadın Ödülü'ne layık görüldü.

Av. Humbatova, Ganja belediye başkanına karşı gerçekleşen suikast girişimi akabinde gözaltına alınan ve gözaltında kötü muameleye maruz kalan onlarca kişi ile ilgili ve Ganja Davası olarak bilinen yargılamada savunma avukatı olarak görev aldı. 2019'un başlarında ABA, hapishane idaresinin şikayeti üzerine Av. Humbatova hakkında disiplin soruşturması başlattı. Şikayet içeriğinde, Av. Humbatova'nın Ocak 2019'da politik tutuklu ve blog yazarı olan müvekkili Mehman Hüseyinov'un sürdürdüğü açlık grevi ve kritik sağlık durumu hakkında yaptığı açıklamalar nedeniyle yanlış bilginin dolaşıma sokulduğu iddia edildi.

Mr. Yalchin Imanov (Barodan İhraç)

2007'den beri ABA üyesi olan Av. Imanov, özellikle insan hakları savunucuları ve politik tutuklular olmak üzere yüksek profilli ve politik anlamda hassas davaları üstlenen bir insan hakları avukatıdır. Av. Yalchin, müvekkili Hüseyinov'u hapishanede ziyaret ettiğinde, müvekkilinin günlerce hapishane görevlileri tarafından işkenceye maruz bırakıldığını öğrenmiş ve müvekkilinin bedenindeki yaralara da tanıklık etmiştir. 08 Ağustos 2017 tarihinde bu ziyaretin akabinde, Av. Imanov söz konusu işkence iddiaları ile ilgili yerel basına bilgi vermiş ve ilgili devlet kurumlarına soruşturma başlatılması için başvuruda bulunmuştur. Ertesi gün Hapishane İdaresi Av. Imanov'un hapishane personeline iftirada bulunduğu ve kolluk kuvvetinin itibarını zedelediği iddiaları ile ABA'ya Av. Imanov'un barodan ihracı talebi ile şikayette bulunmuştur. 20 Kasım 2017 tarihinde ABA Av. Imanov'un barodan ihracı talebi ile mahkemeye başvurma kararı almıştır. 22 Şubat 2019 tarihinde Av. Imanov, Ganja İdari-Ekonomi Mahkemesi tarafından süresiz olarak barodan ihraç edilmiştir. Temmuz 2019'da Av. Imanov karara karşı AİHM'e bireysel başvuruda bulunmuştur.

Mr. Elchin Sadigov (Kınama cezası)

5 Eylül 2018 tarihinde Başsavcılık Ofisi; Elchin Sadigov, Yunus Safarov'un savunma ekibinde görev almakta iken Av. Sadigov'un müvekkiline, soruşturma otoritelerinin kendisine işkence yaptığı yönünde haksız bir şikayette bulunmasını tavsiye ettiği iddiası ile görevden azletmiş ve hakkında ABA'ya şikayette bulunmuştur. 25 Şubat 2019 tarihinde ABA, Av. Sadigov hakkında kınama cezası vermiştir. ABA karar verirken Safarov'un tutuklanmasının ardından yayınlanan açık ve çok sayıda ciddi darp ve işkence izleri içeren fotoğraf ve videolar ile Safarov'un annesinin oğlunun tutukluluğu süresince 25 günden uzun bir süre işkenceye maruz kaldığı yönündeki iddiaları ABA tarafından göz önünde bulundurulmamıştır.

2018

Ms. Irada Javadova

Irada Javadova, yurttaşların mülkiyet haklarının ihlali, politik aktivistler ve insan hakları savunucularının korunması odaklı çok sayıda davada etkin şekilde yer almış bir insan hakları avukatıdır. Kendisi "İnsan Hakları Eğitimi" isimli sivil toplum örgütünün eski başkanlarından olup, son 13 yıldır ABA üyesidir. Ayrıca 2012 ila 2017 yılları arasında ABA Başkanlık Divanında görev almıştır. Av. Javadova, insan hakları avukatı Yalchin Imanov'un ihracına ilişkin oylamada ihraç aleyhine oy kullanan tek divan üyesidir.

11 Haziran 2018 tarihinde ABA Başkanlık Divanı, Av. Javadova'nın ihracını talep etme kararı almıştır. Kararın gerekçesi Av. Javadova'nın bir müvekkilinin şikayeti olup, dilekçe içerisinde müvekkil, Av. Javadova'nın kendisinin onayı ve usulüne uygun noter eliyle düzenlenmiş bir vekaleti de bulunmaksızın,

kendisinin dosyası hakkında kamuya açık bir mektup yazdığını ileri sürmüştü ve ABA'dan insan hakları savunucusu Javadova'ya karşı işlem başlatmasını talep etmiştir. Av. Javadova suçlamaları reddetmiş ve müvekkili ile aralarında bir anlaşma kurulduğunu, bu anlaşma gereği kendisinin yasal şekilde müvekkilini savunduğunu ve yasanın çizdiği sınırlar içerisinde hareket ettiğini beyan etmiştir. 14 Haziran 2018 tarihinde Av. Javadova Başkanlık Divanı'nın ihraç kararına itiraz etti. Dava halen ilk derece mahkemesi önünde görülmeye devam ediyor.

Mr. Nemat Kerimli ve Mr. Asabali Mustafayev (ruhsatların bir yıl süre ile askıya alınması)

23 Nisan 2018 tarihinde ABA, Av. Nemat Kerimli ve Av. Asabali Mustafayev'in ruhsatlarının bir yıl boyunca askıya alınmasına karar verdi. Her iki avukat da politik motivasyonu yüksek yargılamaları üstlenmeleri ile bilinen avukatlardır. Bu hamle, avukatların üstlendikleri politik davalar hakkında kamuya dönük açıklama yapmaları üzerine savcılığın şikayeti üzerine gelişti.

Mr. Fakhraddin Mehdiyev (ruhsatın bir yıl süre ile askıya alınması)

22 Ocak 2018 tarihinde ABA Av. Mehdiyev'in ruhsatının askıya alınmasına karar verdi. Av. Mehdiyev, politik tutukluların haklarını savunan tanınmış bir avukattır. Mehdiyev'in ruhsatı, Azerbaycan Uluslararası Bankası eski yönetim kurulu başkanı olan müvekkili Jahangir Hajiyev hakkında bilgi verdiği sırada soruşturma materyallerini ifşa ettiği gerekçesi ile askıya alındı. Av. Mehdiyev, ilgili bilgilerin paylaşılmasının yasal olduğunu, zira ilgili röportajın verildiği tarihte dosya hakkında zaten karar verilmiş olduğunu belirtti.

Mr. Agil Layic (ruhsatın 6 ay süre ile askıya alınması)

2018 Ocak ayında avukat Agil Layic'in faaliyetleri hakkında disiplin soruşturması yürütülmeye başlandı. Zira mahkemeye Av. Layic'in müvekkili adına sunulan bir dilekçe Av. Layic'in imzasını içermekle birlikte, müvekkilinin imzasını içermemekteydi. Nihayetinde soruşturma Av. Layic'in ruhsatının 6 ay askıya alınması ile sonuçlandı. Haziran 2017'de Layic ve müvekkili yazılı bir anlaşma imzalamışlardı. Bu bağlamda Av. Layic'in müvekkili adına - müvekkilinin imzasızın, başvuruda bulunma ve imza atma yetkisi bulunmaktaydı. Bunun da ötesinde müvekkilinin ilgili dilekçe yahut üzerindeki imza ile ilgili herhangi bir şikayeti de bulunmamaktaydı.

2017

Mr. Yalchin Imanov

Şubat 2017 tarihinde mahkeme, hapisshanede işkenceye uğrayan müvekkili hakkında kamuoyuna açıklamada bulunduğu için ihraç işlemine tabi tutulan Av. Yalchin Imanov hakkındaki ihraç kararını onadı.

2016

Mr. Farhad Mehdiyev (ihraç)

15 Eylül 2016 tarihinde, tanınmış bir hukuk profesörü ve avukat olan Farhad Mehdiyev ABA tarafından üyelik aidatlarının geciktiği iddiası ile ihraç edildi.

Yine aynı tarihte, Ağır Suçlar Savcılık Bürosu'nun Av. Mehdiyev hakkında ceza soruşturması yürütüldüğü gerekçesi ile yaptığı başvurunun akabinde ABA tarafından ihracına karar verildi. 2017'de yetkililer tarafından Mehdiyev üniversitedeki görevinden de ihraç edildi. Av. Mehdiyev barodan ve üniversiteden ihracının gerisinde kendisinin ülkedeki avukatlık mesleği ve yolsuzluk konularında yaptığı eleştirel açıklamaların yattığına inanmaktadır. Barodan ihracı ile ilgili AİHM başvurusu 20 Ekim 2020 tarihinde Azerbaycan hükümetine tebliğ edildi. (AİHM, Başvuru no: 36057/18)

Muzaffar Bakhishov (ihraç)

1 Nisan 2016 tarihinde Av. Muzaffar Bakhishov'un ruhsatı, ABA Başkanlık Divanı kararı ile Yargıtay Hakimi Tatiana Goldman'ın şikayeti üzerine askıya alındı. İhracı ise Mayıs 2016'da Narimanov Bölge Mahkemesi tarafından onandı. Av. Bakhishov'un Yargıtay duruşması sırasında mahkemede yaptığı

yorumlar ile yargıç ve mahkeme personeline saygısızca davrandığı ve böylece mesleğin etik kurallarını ihlal ettiği ileri sürüldü. Av. Bakhishov suçlamaları reddetti ve bu kararla ilgili bir haber sitesine verdiği röportajda yargı sistemindeki düzensizliklere dikkat çekti. Yargıtay Başkanı Ramiz Rzayev'i eleştirdi. Av. Bakhishov ayrıca disiplin duruşması sırasında kendisine haklarının yeterli açıklıkta bildirilmediğini ileri sürmektedir. Av. Bakhishov ihracına dayanak alınan Yargıtay duruşmasının tutanağına ilk kez disiplin komisyonu önündeki duruşma esnasında erişebildiğini belirtti.

Khalid Baghirov (2011 yılında ruhsatın 1 yıl askıya alınması ve 2015 yılında ihraç)

Khalid Bagirov Azerbaycan'da tanınmış bir insan hakları avukatıdır. 24 Ağustos 2011 tarihinde Av. Bagirov'un ruhsatı, müvekkilinin polis merkezinde gözaltında iken şüpheli ölümü üzerine yaptığı yorumlar ve bu ölümü protesto etmesinin akabinde 24 Ağustos 2011 tarihinde avukatlık ruhsatı 1 yıl süre ile askıya alındı.

2014 yılında sivil toplum üzerinde derinleşen baskı döneminde Av. Bagirov çok sayıda insan hakları savunucusunu, aktivisti ve avukatı temsil etti. 2014 Eylül ayında bir duruşma sırasında, muhalif bir aktivist olan Ilgar Mammadov'un tutukluluğunun siyasi saiklere dayandığı tespitini içeren AIHM kararının, yerel mahkeme tarafından uygulanmamasına ilişkin yaptığı yorumların ardından hakkında disiplin soruşturması başlatıldı. ABA, kendisinin bir duruşma sırasında yargı sistemi hakkında açıklama yapmak suretiyle mesleğe ilişkin etik davranış kurallarını ihlal ettiği sonucuna vardı. Akabinde ABA, 18 Aralık 2014 tarihinde Av. Bagirov'un barodan ihracını talep etti ve Av. Bagirov 10 Temmuz 2015 tarihinde Nizami Bölge Mahkemesi kararı ile ihraç edildi. İlgili hüküm temyiz edildi.

AIHM, yerel mahkemelerin insan hakları avukatlarına yönelik görüntünün ve orantılılık ilkesinin değerlendirilmemesine dikkat çekti ve "başvuranın barodan ihracının (suçlama ile) ilgisiz ve dayanaktan yoksun olduğunu ve başvurucuya uygulanan yaptırımın öngörülen meşru amaçla orantısız olduğunu" kaydetti. (Parag. 102)

AIHM, 25 Haziran 2020 tarihli kararında sözleşmenin 8. maddesi ile 10. maddesinin ihlal edildiğini ve hükümetin başvurucuya uğradığı maddi ve manevi zararın karşılığı olarak 18.000 Euro ödemesine hükmetti.

Intigam Aliyev (2015 yılında hüküm giydi, 2016 Nisan ayında şartlı tahliye edildi, yurtdışı çıkış yasağına hükmedildi)

Intigam Aliyev; AIHM'e secim hileleri, ifade özgürlüğünün ihlali ve adil yargılanma hakkı konularında 200'den fazla başvuru yapmış ve tanınmış bir insan hakları avukatıdır. Kendisinin ABA'ya üyeliği 2009 yılında reddedilmiştir. 2015 yılında ise Av. Aliyev, vergi kaçırma ve görevi kötüye kullanma suçlarından hüküm giydi ve 7 yıl hapis cezasına çarptırıldı.

Av. Aliyev, Hukuk Eğitimi Topluluğu isimli sivil toplum örgütünün başkanıdır. İlgili sivil toplum örgütü bir ceza yargılaması sonucunda de facto olarak kapatılmıştır. Av. Aliyev, 28 Mart 2016 tarihinde, 29 ay tutuklu kaldıktan sonra Yargıtay kararı ile şartlı olarak salıverilmiştir. Kendisine seyahat yasağı konulmuş olup, AIHM (Aliyev v. Azerbaycan. Basvuru no: 22365/18) önünde incelenen bu tedbir bugün hala yürürlüktedir.

Kendisi hakkında 2019 Aralık ayında ikinci bir seyahat yasağı kararı daha verilmiş olup, bu karara gerekçe olarak ise kendisinin başkanı olduğu Hukuk Eğitimi Topluluğu'nun 2011 ila 2014 arasındaki döneme ait vergi borcunu ödememesi gösterilmiştir. Av. Aliyev, bu kararı insan hakları alanındaki faaliyetleri nedeniyle kendisine uygulanan zulmün bir parçası olarak değerlendirmektedir.

Gözaltı ve tutukluluğunun akabinde, Aliyev, Uluslararası Af Örgütü tarafından politik tutuklu olarak kabul edilmiştir. Kendisi çok sayıda uluslararası ödülle de layık görülmüştür: Homo Homini Ödülü (2012), Leyle Yunus, Rasul Jafarov ve Azerbaycan'daki diğer politik tutuklularla birlikte Norveç Helsinki Komitesi Andrei Sakharov Özgürlük Ödülü (2014), insan haklarına üstün katkıları nedeniyle Uluslararası Barolar Birliği'nin İnsan Hakları Ödülü (2015), yaşamını Azerbaycan hükümetinin baskı rejimi karşısında bireylerin haklarını korumaya adanmış ve yıllarca politik nedenlerle yargılanan kişilere hukuki yardım sağlayıp onları temsil ettiği için; Avrupa Barolar ve Hukuk Toplulukları Birliği İnsan

Hakları Ödülü (2016) ve Medeni Haklar Savunucuları tarafından verilen Yılın Medeni Hak Savunucusu ödülü (2016)

AİHM Büyük Dairesi 20 Eylül 2018 tarihli kararında oy birliği ile sözleşmenin 2. maddesi (işkencenin önlenmesi, sözleşmenin 5/1. maddesi (kişi özgürlüğü ve güvenliği), 4. maddesi (tutukluluğun incelenmesi, 8. maddesi (özel hayata ve iletişime saygı gösterilmesi hakkı) ve 18. maddesinin (hakların kısıtlanmasının sınırlandırılması) ihlal edildiğini tespit etmiştir. Mahkeme ayrıca Azerbaycan hükümetinin başvurucuya manevi zararlarının giderilmesi için 20.000 Euro ile masraf ve yargılama giderleri için 6.510 Euro ödenmesine hükmetmiştir.

ÖNCEKİ DOSYALAR

2015 yılından önce de avukatların siyasi görüşleri nedeniyle barolardan ihraç edildiğine ve hatta gözaltına alındığına dair düzenli olarak yayınlanmış raporlar bulunmaktadır. Bu avukatlardan bazıları Alayif Hasanov (hükümlü), Gurban Mammadov (hükümlü ve ihraç), Aslan Ismayilov (ihraç), Afgan Mammadov (ihraç), Elchin Namazov (ihraç), Osman Kazimov (ihraç), Namizad Safarov (ihraç), Hidayet Suleymanov (ihraç), Latifa Aliyeva (ihraç) Intigam Aliyev ve Annagi Hajibeyli (baroya kayıt başvuruları reddedilmiş).

BARODAN İHRAÇ VE BARO KAYDININ REDDİNE İLİŞKİN VERİLEN AİHM KARARLARININ SİSTEMSEL OLARAK UYGULANMAMASI

Azerbaycan AİHM kararlarını uygulanmamasına ilişkin en kabarık sicile sahip ülkelerden birisidir. Yakın zamanda paylaşılan istatistiklere göre (<https://rm.coe.int/168070973e>), Azerbaycan AİHM'in verdiği kararların sadece %16'sını uygulamış bulunmaktadır.

AİHM kararlarının sistemselsel olarak uygulanmaması durumu hakları ihlal edilen avukatların mesleklerine dönmelerini de engellemektedir.

Hajibeyli and Aliyev v. Azerbaijan (6477/08 10414/08) davası bu durumu en iyi gösteren dosyalardan birisidir. Başvurucular karar tarihinden sonra yüksek mahkemeye birden fazla kez başvurularına rağmen bir buçuk yıldan daha fazla bir süre hiçbir yanıt alamamışlardır. Kasım 2020 tarihinde her iki başvurucu İntigam Aliyev ve Annaghi Hajibeyli, yüksek mahkemeye AİHM kararının dosyalarında uygulanması talebiyle tekrar başvurmuşlardır ancak halen bir yanıt alamamışlardır.

Aynı sorun Baghirov v. Azerbaijan (81024/12-28198/15) ihraç davasında da görülmektedir. Her iki davada da AİHM kararlarının uygulanmasına ilişkin 3 aylık süre Azerbaycan Yüksek Mahkemesi tarafından aşılmıştır.

Namazov v. Azerbaijan davasında ise AİHM, bir avukat için hakimle girdiği sözlü tartışma sonrasında mesleki etik kurallarına uymama gerekçesiyle verilen ihraç kararı hakkında etkili disiplin süreçlerinin işletilmemesi ve mahkemenin yaptırımlarının orantılılığı hakkında değerlendirme yapmaması sebebiyle madde 8 (özel ve aile hayatına saygı hakkı) uyarınca ihlal kararı vermiştir.

Bagirov v. Azerbaijan davasında avukatın polis şiddetini kamuya açık şekilde eleştirmesinden dolayı uzaklaştırma cezası alması ve ardından kararı veren hakim hakkında İlgar Mammadov'u duruşmada temsil ettiği sırada saygısız ifadeler kullanmasından dolayı barodan ihraç edildiği için, AİHM madde 10 ve madde 8 (ifade özgürlüğü ve özel ve aile hayatına saygı hakkı) gereğince ihlal kararı vermiştir.

Azeri avukatlara göre barodan ihraç etmeye ya da disiplin süreçlerinin kötüye kullanılmasına ilişkin henüz AİHM önüne gelmek için bekleyen ondan fazla vaka bulunmaktadır

ÖNERİLER

- Avukatlar dahil olmak üzere tüm insan hakları savunucuları hakkında verilen AİHM kararları tam olarak uygulanmalıdır.
- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi tam olarak uygulanmalıdır.
- Avukatların Rolüne İlişkin Birleşmiş Milletler Temel Prensipleri tam olarak uygulanmalıdır.
- Barodan ihraç edilme ve hapsedilme gibi haksız ve hukuka aykırı şekilde cezalandırılan avukatların zararları tam olarak tazmin edilmelidir.
- Avukatların ifade özgürlüğünü kısıtlayan etik kurallar değiştirilerek AİHM'in avukatların ifade özgürlüğüne ilişkin içtihatlarına uygun hale getirilmelidir.
- Tüm devlet kurumları, barolar ve avukatların doğrudan kendileriyle iletişim ve koordinasyon halinde avukatları tehditten, tacizden ve diğer hukuk dışı müdahalelerden korunmasına ilişkin adımlar atmalıdır.
- Hem yargı hem de yürütme organları avukatları mesleğin icrası sırasında meslek etiğine ve standartlarına uyan işlemleri için cezai, idari, ekonomik ve diğer türlü yaptırımlarla tehdit etmeyi durdurmalıdır.
- Avukatın müvekkili temsile ilişkin görev ve yetkisine saygı gösterilmeli, avukatlar asla müvekkilleri ya da müvekkillerinin muhalif siyasi görüşleriyle özdeşleştirilmemelidir.
- ABA, avukat mesleğinin yönetiminde oynadığı rolü tekrar gözden geçirmelidir. ABA, istişari bir süreç işleterek, avukatlık mesleğinin bağımsızlığı, mesleğin gerektirdiği yüksek standartlar, avukatların tehdit, taciz ve mesleklerini ifalarının önüne çıkan engellerden korunmalarını merkeze alan ve üyelerinin demokratik katılımını esas alan bir iç reform süreci başlatmalıdır.
- ABA Yeterlilik Komisyonunu`na ilişkin yasal çerçeve; kurumun bağımsızlığını temin edecek şekilde reforma konu edilmelidir.
- ABA'nın disiplin süreçleri adil, objektif, şeffaf olmalı ve avukatların bağımsızlığını desteklemeyi esas almalıdır. Bu süreç Avrupa Konseyinin Avukatlık Mesleğinin İcrasındaki Özgürlükler Hakkında 9 numaralı tavsiye kararı ile uyumlu hale getirilmelidir. Hükümet ve ABA, Disiplin Komisyonunun kararlarını her türlü baskıdan ve yersiz müdahaleden bağışık kalmasını temin etmelidir. Ayrıca ABA ve Hükümet avukatların müvekkillerinin çıkarlarını savunmak için, müvekkillerinin ve diğer kişilerin karşı karşıya kaldığı hak ihlallerinin teşhiri ve adaletin ve insan haklarının güçlendirilmesi yönünden yürüttükleri azimli profesyonel faaliyetleri nedeniyle disiplin yaptırımları ile karşılaşmamalarını güvence altına almakla yükümlüdür.
- Tüm Disiplin Komisyonu kararları bağımsız yargı denetimine açılmalıdır.
- Avukatlar ve Avukatların Faaliyetleri Hakkında Kanun yeniden düzenlenmeli ve avukatlığa kabul yönünde tümüyle şeffaf kriterler ve prosedürler belirlenmelidir.